

มารู้จักผู้ได้รับรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี ๒๕๕๙

รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลเป็นรางวัลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งขึ้น เพื่อถวายเป็นพระราชานุสรณ์ และเพื่อเผยแพร่พระราชเกียรติคุณ แห่งสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก องค์บิดาแห่งการแพทย์แผนปัจจุบันและการสาธารณสุขของไทย ในโอกาสที่มีการจัดงานเฉลิมฉลองครบรอบ ๑๐๐ ปี แห่งการพระราชสมภพ วันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๕

รางวัลดังกล่าวดำเนินการโดยมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลในพระบรมราชูปถัมภ์ ซึ่งสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นองค์ประธาน โดยจะคัดเลือกบุคคลหรือองค์กรจากทั่วโลกที่มีผลงานดีเด่นเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติในด้านการแพทย์และด้านการสาธารณสุข ด้านละ ๑ รางวัล เป็นประจำทุกปีนับตั้งแต่ปี ๒๕๓๕ สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ จะมีการประกาศผลการตัดสินผู้ได้รับรางวัลประมาณเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคมของทุกปี และมีพิธีพระราชทานรางวัลในเดือนมกราคมของปีถัดไป

รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประกอบด้วยเหรียญรางวัล ประกาศนียบัตร และเงินรางวัล รางวัลละ ๕๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐ

รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี ๒๕๕๙

สำหรับปี ๒๕๕๙ มีผู้ได้รับการเสนอชื่อเข้ารับพระราชทานรางวัลฯ จำนวน ๕๙ ราย จาก ๒๙ ประเทศ ภายหลังจากพิจารณา คณะกรรมการมูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดลในพระบรมราชูปถัมภ์ได้มีมติมอบรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ประจำปี ๒๕๕๙ แก่คณะแพทย์ผู้บุกเบิก ค้นคว้าและพัฒนาวิธีการรักษาผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วง โดยการให้เครื่องดื่มเกลือแร่ (Oral Rehydration Solution, ORS หรือ Oral Rehydration Therapy, ORT) ตั้งแต่ทศวรรษที่ ๑๙๖๐ และทศวรรษที่ ๑๙๗๐ ซึ่งเป็นเทคโนโลยีแบบพอเพียงที่มีประสิทธิภาพสูง ไม่จำเป็นต้องให้น้ำเกลือทางเส้นเลือด สามารถช่วยชีวิตผู้ป่วยที่ขาดเกลือแร่และน้ำจากโรคอุจจาระร่วงได้ผลอย่างดียิ่ง อีกทั้งมีราคาถูก ผู้ป่วยและครอบครัวสามารถดูแลได้ด้วยตนเอง เป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมบนพื้นฐานความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สามารถใช้ได้กับผู้ป่วยที่อยู่ในประเทศกำลังพัฒนาตลอดจนประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วโลก องค์การอนามัยโลกได้ประมาณว่า ก่อนมีการใช้เครื่องดื่มเกลือแร่รักษา เด็กอายุต่ำกว่า ๕ ขวบทั่วโลกป่วยเป็นโรคอุจจาระร่วงราว ๑,๕๐๐ ครั้งต่อปี และเสียชีวิตราว ๕ ล้านคนต่อปีแต่ภายหลังการใช้เครื่องดื่มเกลือแร่รักษา สามารถช่วยชีวิตผู้ป่วยได้ปีละมากกว่า ๓ ล้านคน นับว่าเป็นการค้นพบที่ยิ่งใหญ่ ในด้านการแพทย์และการ

สาธารณสุขของมวลมนุษยชาติ วารสารการแพทย์แลนเซตได้ยกย่องว่าเป็นการค้นพบทาง การแพทย์ที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งแห่งทศวรรษที่ ๒๐

คณะแพทย์ที่ค้นคว้าวิธีการรักษาข้างต้นจนสมควรได้รับพระราชทานรางวัล สมเด็จพระเจ้าฟ้ามงมหิตลประจำปี ๒๕๔๙ มี ๔ ท่าน แบ่งเป็นด้านการแพทย์และด้านสาธารณสุข ดังนี้

รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามงมหิตล ประจำปี ๒๕๔๙ สาขาการแพทย์

ศาสตราจารย์นายแพทย์สแตนลีย์ จี ชูลท์ซ (Professor Stanley G. Schultz) ศาสตราจารย์ภาควิชาชีววิทยา และเภสัชวิทยาผสมผสาน (Integrative Biology and Pharmacology) คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย เทกซัส นครฮุสตัน สหรัฐอเมริกา ผู้ศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับกลไกการดูดซึม และการนำพาของไอออนต่างๆ และเป็นบุคคลแรกที่ค้นพบความรู้พื้นฐานว่า น้ำตาลสามารถช่วยให้การดูดซึมของเกลือโซเดียมในลำไส้เล็กดีขึ้น โดยน้ำตาล จับคู่กับโซเดียม จะถูกดูดซึมเข้าสู่เซลล์ของลำไส้เล็กดีกว่าโซเดียมตัวเดียว ความรู้พื้นฐานนี้ได้รับการยอมรับทั่วโลก สามารถอธิบายกลไกทางวิทยาศาสตร์ว่า เหตุใดเครื่องดื่มเกลือแร่ที่ ประกอบด้วยน้ำตาลและเกลือจึงสามารถแก้ไข “ภาวะขาดน้ำ” ในผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงได้ เป็นรากฐานของการใช้เครื่องดื่มเกลือแร่รักษาผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงอย่างแพร่หลายทั่วโลกจนถึง ปัจจุบัน

รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามงมหิตล ประจำปี ๒๕๔๙ สาขาการสาธารณสุข

นายแพทย์เดวิด อาร์ นาลิน (Dr. David R. Nalin) อดีตผู้อำนวยการฝ่าย วิชาการแผนกวัคซีน บริษัท เมอร์ค แอนด์ โค อิงค์มลรัฐเพนซิลวาเนีย สหรัฐอเมริกา ผู้ทำการศึกษาดลองทางคลินิกในทศวรรษที่ ๑๙๖๐ ร่วมกับ นายแพทย์ริชาร์ด เอ แคชและทีมผู้วิจัยในห้องปฏิบัติการวิจัยอหิวาตกโรคของ องค์การซีโต้แห่งประเทศปากีสถาน (Pakistan - SEATO Cholera Research Laboratory) ณ เมืองธากา ประเทศปากีสถาน (ปัจจุบันคือกรุงธากา ประเทศบังคลาเทศ) จน ประสบความสำเร็จในการทดสอบว่าเครื่องดื่มเกลือแร่ สามารถใช้แก้ไข “ภาวะขาดน้ำ” ในผู้ป่วย โรคอุจจาระร่วงแทนการให้สารน้ำทดแทนทางหลอดเลือดดำได้ ซึ่งต่อมาได้รับการค้นคว้าและ พัฒนาอย่างต่อเนื่องในห้องวิจัยสถาบันค้นคว้าในประเทศบังคลาเทศและอินเดีย นอกจากนี้ นายแพทย์นาลินยังได้เป็นที่ปรึกษาขององค์การอนามัยโลกและมีบทบาทสำคัญในการคิดค้นและ

พัฒนาเครื่องดื่มเกลือแร่สูตรสากล ซึ่งสามารถใช้แก้ไข “ภาวะขาดน้ำ” ในผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วง ในประเทศคอซตาริกา จาไมกา จอร์แดน และปากีสถานอีกด้วย

นายแพทย์ริชาร์ด เอ แคช (Dr. Richard A. Cash) อาจารย์อาวุโส ภาควิชาประชากรและสาธารณสุขระหว่างประเทศ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด นครบอสตันสหรัฐอเมริกา ได้เข้าร่วมงานวิจัยกับสถาบันสุขภาพแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา (NIH) และได้ถูกส่งตัวไปทำงานที่ห้องปฏิบัติการวิจัยอหิวาตกโรคขององค์การซีไอแห่งประเทศปากีสถาน

(Pakistan – SEATO Cholera Research Laboratory) ณ เมืองธากา ประเทศปากีสถาน (ปัจจุบันคือกรุงธากา ประเทศบังกลาเทศ) โดยได้ร่วมงานวิจัยกับนายแพทย์เดวิด อาร์นาลดีน และทีมงาน มีบทบาทสำคัญในด้านการศึกษาทางคลินิกซึ่งยืนยันว่าเครื่องดื่มเกลือแร่ที่ให้ทดแทนทางปากนั้นสามารถแก้ไข “ภาวะขาดน้ำ” ในผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงได้ผลดี จนนำไปสู่การพัฒนาประยุกต์ใช้เครื่องดื่มอย่างแพร่หลายทั่วโลกในเวลาต่อมา

นายแพทย์ดิลิป महालानาบิส (Dr. Dilip Mahalanabis) ผู้อำนวยการสมาคมการศึกษาประยุกต์ (Director, Society for Applied Studies) เมืองกัลกัตตา ประเทศอินเดีย เริ่มต้นทำงานเกี่ยวกับเครื่องดื่มเกลือแร่ตั้งแต่ปี ๒๕๐๙ ในฐานะนักวิจัยของศูนย์วิจัยทางการแพทย์และฝึกอบรมระหว่างประเทศของมหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ ณ เมืองกัลกัตตาประเทศอินเดีย

เมื่อเกิดสงครามระหว่างปากีสถานและอินเดีย ในปี ๒๕๑๓ นายแพทย์มหาลานาบิส ได้นำเครื่องดื่มเกลือแร่มาใช้ในผู้ป่วยกว่า ๓,๐๐๐ คนที่เกิดโรคอุจจาระร่วงจากการระบาดของอหิวาตกโรคในค่ายผู้พลัดถิ่นที่รัฐเบงกอลตะวันตกซึ่งมีผู้ป่วยราว ๓๕๐,๐๐๐ คน สามารถลดอัตราการตายจากร้อยละ ๒๐-๓๐ เหลือเพียงร้อยละ ๓ รักษาชีวิตผู้ป่วยไว้ได้หลายพันคน นับเป็นครั้งแรกที่มีการนำเครื่องดื่มเกลือแร่มาใช้รักษาผู้ป่วยจำนวนมากในสถานการณ์จริง ทำให้ได้รับความสนใจและยอมรับจากองค์กรสาธารณสุขระหว่างประเทศ นำไปสู่การประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางทั่วโลกในปัจจุบัน

ผลงานของคณะแพทย์ทั้ง ๔ ท่านเป็นความเกี่ยวเนื่อง ทำให้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วโลกนำไปสู่การประยุกต์ใช้เครื่องดื่มเกลือแร่ในการรักษาผู้ป่วยโรคอุจจาระร่วงอย่างกว้างขวางทั่วโลกในปัจจุบัน รวมทั้งประเทศไทยด้วย ประมาณการว่าในแต่ละปี มีการใช้เครื่องดื่ม

เกลือแร่ราว ๕๐๐ ล้านซองในประเทศพัฒนาราว ๖๐ ประเทศ ช่วยชีวิตผู้ป่วยได้หลายล้านคนทั่วโลก

ข้อมูลจาก เว็บไซต์ของมูลนิธิรางวัลสมเด็จเจ้าฟ้ามหิดล <http://kanchanapisek.or.th/pmaf/index.th.php>